

Minulost, současnost a budoucnost filmu „Tím, s a skrz“

Ni nationalinterest.org/feature/past-present-and-future-'-and-through'-206130

21. ledna 2023

Spojené státy vyvinuly – nebo dále rozvinuly – strategii nazvanou „by, s a skrz“ pro svou úspěšnou vojenskou kampaň v letech 2014 až 2019 proti Islámskému státu neboli ISIS. V rámci této strategie Spojené státy spolupracovaly s místními silami poskytováním rad, zásob a zpravodajských informací a prováděním leteckých útoků. Očekávalo se ale, že téměř všechny oběti vezmou místní. A skutečně to udělali: ve válce byly zabity desetitisíce lidí, ale jen dvacet z nich byli američtí vojáci.

Klíčem k úspěchu strategie byla ochota místních bojovat a umírat za věc. Tuto vlastnost je těžké inspirovat nebo vyrobit, ale velmi pomáhá, pokud je nepřítel, jako v případě ISIS, považován za hrozbu, která je pro místní obyvatele genocidní nebo existenční.

Přes všechnen úspěch se však zdá možné, že úmrtnost civilistů by byla mnohem nižší, kdyby bojovníkům ISIS, z nichž mnozí byli rozčarování a v podstatě zmatení, bylo umožněno uprchnout z boje.

Vzestup „by, s a skrz“

Degradovat a zničit: Vnitřní příběh války proti Islámskému státu od Baracka Obamy po Donalda Trumpa, působivá kniha Michaela Gordona, špičkového vojenského reportéra pro *Wall Street Journal*,

může pomoci vést diskusi. Kniha se zaměřuje především a do značné hloubky na americký příspěvek ke kampani, ale nezabývá se příliš bojovými kvalitami ISIS – což je opomenutí, které má analytické důsledky, jak uvidíme. Nicméně je velmi užitečná při hodnocení vývoje strategie, která porazila ISIS.

Ačkoli Gordon dochází k závěru, že strategie „po, s a skrz“ představuje „nový způsob války“, není jasné, že tato strategie je až tak nová. Sám Gordon její „prvky“ v dřívějších intervencích odposlouchával, ale v mnoha ohledech to bylo plně vidět v americkém (a evropském) přístupu k občanským válkám v Bosně a Chorvatsku na počátku 90. let. Vnější zasahující byli ochotni poskytovat a radit jedné straně v těchto konfliktech a dokonce použít cílené bombardování. Americké jednotky však byly vyslány do policejní kontroly situace až v roce 1995 poté, co byly války v podstatě urovnány – kdy se vojenské prostředí stalo „povolným“, jak to tehdy prohlásil prezident Bill Clinton a další. K úspěchu mise přispěla skutečnost, že nepřátelské srbské síly byli v podstatě nekompetentní a kriminalizovaní.

Něco podobného bylo možné vidět v americké strategii v posledních letech vietnamské války o dvě desetiletí dříve. Oslabený klesající lidovou podporou pro válku doma byl americký příspěvek do roku 1971 zredukován na podpůrnou roli, zatímco od jihovietnamských sil, které Amerika vycvičila, se očekávalo, že ponесou tíhu jakýchkoli pozemních bojů. V roce 1972 zahájil Severní Vietnam velkou ofenzívu a chvíli to vypadalo, že se armáda Jižního Vietnamu rozpadne. Některé prvky však přetrvávaly a oslabovaly ofenzívu. Když to bylo zřejmé, Spojené státy znovu vstoupily do boje, ale hlavně s leteckou silou, a společné úsilí porazilo ofenzívu. Ale o tři roky později, když Sever zahájil další ofenzívu, špatně vedená jihovietnamská armáda se zhroutila a Spojené státy hlavně ustoupily a stáhly svůj personál, jak se ukázalo, přijalo to s pozoruhodnou vyrovnaností.

Zahraniční analytik David Ignatius tvrdí , že armáda Spojených států mohla ve své válce proti ISIS najít „vítěznou kombinaci“. Jak však ukazuje vietnamská zkušenost, potřebuje místní síly, které jsou připraveny bojovat a umírat. V širší srovnávací studii Stephen Biddle a jeho kolegové skutečně došli k závěru , že pomoc bezpečnostních sil funguje nejlépe, a možná pouze tehdy, jsou-li místní přesvědčeni, že čelí existenciální výzvě, která se zaměřuje na soustředění mysli. V opačném případě se jejich zájmy pravděpodobně značně odchýlí od těch, kteří jim pomáhají.

„Tím, s a skrz“ v Iráku a Sýrii

Problém je, že ochota místních obyvatel nemůže být snadno vytvořena úsilím USA. Kvůli svému zaměření na Američany má Gordonova kniha tendenci podceňovat dynamiku.

Za prvé, Spojené státy utratily 20 miliard dolarů za deset let na vytvoření obranných sil v Iráku. Nicméně, zmatené a zkorumpované, tyto síly se jednoduše rozpadly , když byly v roce 2014 napadeny bojovníky ISIS a opustily území a zbraně ve prospěch ISIS, i když obranné síly často výrazně převyšovaly vyzyvatele.

Brzy však došlo k pozoruhodné proměně: mezi místními se objevily účinné síly v opozici vůči ISIS. Pocházeli nejen z irácké armády, ale také z různých milicí a polovojenských skupin, zejména kurdských. Často se hádali, a jak Gordon obsáhle dokumentuje, ústřední misí USA bylo přimět je ke koordinaci jejich úsilí. Všichni se ale shodli na nutnosti uhasit ISIS a riskovat přitom smrt.

Nicméně, ačkoli tato změna byla pravděpodobně podpořena americkým závazkem, nebyla způsobena ani tak tím, jako spíše místním odporem vůči krutým a genocidním taktikám a cílům ISIS, který, jak říká Daniel Byman , měl „geniální um při vytváření nepřátel.“ Průzkum provedený v Iráku v lednu 2016 ukázal, že plných 99 procent šíitů a 95 procent sunnitů vyjádřilo nesouhlas s ISIS. Páteře byly ochromeny zinscenovaným stětím rukojmích,

hromadnými popravami vězňů a znásilňováním a zotročováním zajatkyň. Například v roce 2014 zmasakroval ISIS asi 1 700 neozbrojených zajatých šíitských vojenských kadetů zastřelením, stětím a udušením a vítězoslavným vysíláním videí z této události na web. O této epizodě soustředění myslí se Gordon zmiňuje jen mimochodem. Ale jak to bez obalu říká jeden odpůrce ISIS ve filmu *Město duchů*, závěr pro mnohé zněl „bud' vyhraje, nebo nás všechny zabijí“.

Americké strategii proti ISIS navíc napomohla skutečnost, že Američané uvěřili, že nepřítel představuje přímou hrozbu pro Spojené státy – další prvek, který v Gordonově vyprávění podstatně chybí. To pramenilo z konečné idiocie této kruté skupiny: inscenování a vysílání stětí hlav bezbranných amerických a západních rukojmích koncem léta a začátkem podzimu roku 2014. Pouze 17 procent americké veřejnosti obhajoval vyslání pozemních jednotek do boje proti ISIS po jeho úspěšných přesunech na začátku roku – zdálo se, že jde o další nepochopitelný občanský konflikt mezi iráckými frakcemi. Stětí hlav – tragické a nechutné, ale stěží řádové zkázy způsobené 11. zářím – zvýšilo podporu na více než 40 procent, a ta byla později ještě vyšší. Průzkum provedený v roce 2016 se ptal 83 procent jeho respondentů, kteří pozorně sledovali zprávy o ISIS, zda skupina představuje „vážnou hrozbu pro existenci nebo přežití USA“ Plných 77 procent souhlasilo, více než dvě třetiny silně.

Snížení civilních obětí

Kvůli svému zaměření na americkou politiku a strategii Gordonova kniha říká málo o vnitřním fungování a machinacích ISIS, a to je někdy nešťastné. Tento problém se týká zejména některých stručných návrhů na konci knihy, že by se mělo vyvinout úsilí ke zlepšení strategie ke snížení civilních obětí. Jak zdůrazňuje, americká strategie, zejména tak, jak ji předložil generální ministr obrany Jim Mattis, byla zaměřena na „zničení“ ISIS. Výsledkem bylo, že obležení sil ISIS často způsobilo, že bojovníci zahnali krysy do kouta a neumožnili jim únikovou cestu. To vedlo k situacím, jako je ta, kdy

vybuchla americká bombabudova, ve které jsou dva odstřelovači ISIS, přičemž během toho zabili 105 civilistů. Ale někdy místní velitelé umožnili únikové cesty a důkazy v knize naznačují, že to mohlo zachránit mnoho civilních životů.

Jak zdůrazňuje Gordon, obavou bylo, že pokud by bojovníkům ISIS bylo umožněno uprchnout, mohli by se znovu připojit k bitvě jinde. Zdá se však, že tato obava byla založena na přecenění jejich kapacit a obětavosti.

Ve skutečnosti po překvapivě snadném postupu v roce 2014, při kterém prchali hlavně iráčtí obránci, ISIS neprokázal příliš oddanou vojenskou houževnatost. Něco z toho bylo evidentní i v době, kdy skupina v roce 2014 oznámila, že je „připravena spálit 10 000 bojovníků“ v jednom boji, ale po ztrátě několika stovek pole opustila. Koncem roku 2015 zahájila v severním Iráku tři špatně koordinované ofenzivy, které zahrnovaly „obrněné buldozery“, ale všechny byly pohotově odraženy.

Frontovní velitelé u ISIS poznámali, že „nebojují. Prostě pošlou bomby do aut a pak utečou. Jejich vůdci je prosí, aby bojovali, ale oni odpověděli, že je to ztracený případ. Odmítají poslechnout a utíkají.“ ISIS se stále více snažil vypátrat informátory v řadách, některé z nich odcizené prudkým snížením platů, a popravovat je takovými metodami, jako je házení do kádí s kyselinou. Zdá se, že ISIS v obraně primárně nespoléhal na dobře organizované vojenské operace, ale na nastražování nástražných pastí, používání odstřelovačů a krčení mezi civilisty. Například, aby si ISIS zachoval svůj lidský štít, zavraždil stovky civilistů, kteří se pokusili o útěk, a mrtvolu někdy jako varování věšel na elektrické stožáry.